

07-10-2025

UKA 2025/50

Rettelsesblad

Rettelsen erstatter forslaget fra 15. august 2025

Rettelsen ændrer et enkelt ord i begrundelsen på den grønlandske version:
”periarfissaqanngikkallarmat”

Således der skal stå: ”periarfissaqarallarmat”

*Der ændres ikke på den danske version.

EM 2025/50

Hermed fremsættes følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at kontakte Rigsmyndighederne med henblik på at ændre den grønlandske kriminallov således, at man fremadrettet benytter sig af gerningsprincippet i stedet for gerningsmandsprincippet.
(Medlem af Inatsisartut Bo Martinsen, Demokraatit)

Begrundelse

Grønland har i dag en kriminallov, der adskiller sig markant fra den danske strafferet. I vores kriminallov benytter vi det såkaldte gerningsmandsprincip, hvor retsfølgerne – altså samfundets reaktion på kriminalitet – udmåles på baggrund af gerningspersonens individuelle forhold snarere end forbrydelsens karakter. Det betyder, at to personer, der begår den samme forbrydelse, kan modtage vidt forskellige foranstaltninger, afhængigt af deres sociale baggrund, mentale tilstand og fremtidsudsigter.

Denne tilgang har historisk været begrundet i ønsket om at sikre resocialisering frem for straf og i en respekt for de særlige grønlandske samfundsforhold. Men spørgsmålet er, om denne tilgang i dag fortsat tjener befolkningen og retssikkerheden bedst. Det mener jeg ikke.

Demokraatit og jeg mener, at tiden er inde til at tage et nødvendigt opgør med gerningsmandsprincippet.

For det første, fordi princippet skaber usikkerhed og uforudsigelighed. Når forbrydelsens alvor ikke er det primære grundlag for reaktionen, så opstår der en oplevelse af vilkårlighed og manglende retfærdighed både blandt ofre, pårørende og i den brede befolkning. To personer, der

EM 2025/50

J.nr 01.25.01/25EM-LABU-00050

Side 1 af 3

har begået ens forbrydelser, kan få vidt forskellige foranstaltninger, hvilket efter min mening skader retsfølelsen og tilliden til systemet.

For det andet svækker gerningsmandsprincippet retssamfundets normative funktion. Straffens signalværdi bliver udvandet, når samfundets reaktion alene retter sig mod gerningspersonens situation. Dermed mister samfundet et vigtigt redskab til at fremme respekt for lov og orden.

For det tredje er gerningsmandsprincippet i stigende grad utidssvarende. Det blev indført i en tid, hvor Grønland havde begrænset adgang til psykiatri, fængsler og juridisk ekspertise, og hvor mindre formaliserede og mere "sociale" løsninger blev betragtet som nødvendige. Men i dag har vi herhjemme udviklet vores samfund ganske markant. Det gælder både institutionelt, juridisk og samfundsmæssigt. Vi er i stand til at varetage retlige reaktioner, der er både retfærdige og fagligt forankrede. Det er derfor ikke længere nødvendigt og ønskeligt at bibeholde en særordning, der i praksis fører til forskelsbehandling.

For det fjerde skaber den grønlandske særmodel en kløft i retsopfattelsen mellem Grønland og resten af rigsfællesskabet. Når danske og grønlandske borgere, der begår samme kriminalitet, behandles vidt forskelligt, opstår der ulighed i retssikkerhed. Og når grønlandske ofre oplever, at alvorlige overgreb bliver mødt med milde foranstaltninger, så bliver tilliden til retssystemet svækket.

Det er på denne baggrund på tide at gøre op med en paternalistisk og individualiseret retsopfattelse, der sætter gerningspersonen i centrum og nedtoner selve forbrydelsen. Vi ønsker i stedet et system, hvor det er gerningen (forbrydelsen), der er udgangspunktet, så der kommer mere klare, retfærdige og gennemsigtige konsekvenser for kriminalitet. Et system, hvor loven har legitimitet, fordi den opleves som konsekvent og retvisende.

Derfor foreslår jeg på vegne af Demokraatit, at Inatsisartut pålægger Naalakkersuisut at tage kontakt til Rigsmyndighederne med henblik på at ændre den grønlandske kriminallov, således at man fremadrettet benytter sig af gerningsprincippet i stedet for gerningsmandsprincippet.

Det skal ikke ses som et opgør med hjælp og resocialisering til kriminelle. Det skal ses som et opgør mod vilkårlighed og ulighed. Forslaget skal styrke retsfølelsen, skabe tydeligere konsekvenser for kriminalitet og sikre alle borgere herhjemme en stærkere og mere retfærdig retstilstand.

Jeg ser med disse ord frem til at høre, hvad Naalakkersuisut og de øvrige partier mener om mit forslag og håber på en bred opbakning.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Det forventes, at det indledende forberedelsesarbejde i et vist omfang vil kræve administrative ressourcer for Selvstyret i form af, at der skal afsættes en AC-fuldmægtig svarende til et akademisk årsværk. Herudover vil der skulle bruges få administrative ressourcer fra Selvstyrets

side. Området er ikke hjemtaget, så udgifterne til forberedelsesarbejdet skal afholdes af staten med kompensation til Selvstyret for forbrugte administrative timer.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv

Ingen

De økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Ingen